

עין משפט
גד מצודה

לח:

ר"ן

אי מפטט לה מהני ליה: והטמאה נפשה וגופה לשמים. שאין לו זה היתר לכילה ונמנל שאינו נהנה צפטומה: שאם ירלה הרי זה מוכרה לעובדי כוכבים. שאוכלין אותה וכשהיא מפוטמת לוקמין אותה ביותר או מאכילה לכלבים ונמנל נהנה צפטומה וכזוי בשרה.

נפשה וגופה לשמים אמרו לו אף הטמאה נפשה לשמים וגופה שלו שאם ירצה הרי הוא מוכרה לעובדי כוכבים או מאכילה לכלבים: **גמ'** אמר רב יצחק בר חנניה אמר רב הונא המודר הנאה מחבירו מותר להשיא לו בתו הוי בה רבי זירא במאי עסקינן אילמא בשנכסי אבי כלה אסורין על החתן הרי מוסר לו שפחה לשמשו אלא ^(א) בנכסי חתן אסורין על אבי כלה גדולה מזו אמרו זן את אשתו ואת בניו ואע"פ שהוא חייב במזונותן ואת אמרת מותר להשיא לו בתו לעולם בשנכסי אבי כלה אסורים על החתן ובבתו בוגרת ומדעתה תניא נמי הכי »המודר הנאה מחבירו אסור להשיא לו בתו אבל משיאו בתו בוגרת ומדעתה אמר רבי יעקב יהמדיר בנו לתלמוד תורה מותר למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר ר' יצחק אמר ילצלות לו דג קטן אמר ר' ירמיה אמר רבי יוחנן המודר הנאה מחבירו מותר להשקותו כוס של שלום מאי ניהו הכא תרגומו יבום של

נפשה וגופה לשמים. שאינה ראויה לכילה לפיכך זן אותה לאינו מהנהו הנאה מרובה: מוכרה לעובדי כוכבים. וניחא ליה צפיטומא: **גמ'** על החסן. שהחתן הוי מודר: הרי מוסר לו שפחה לשמשו. ואמאי מותר: אלא בשנכסי חסן אסורין אלל אזי כלה. ואע"פ שהחתן

מהנהו שזן את בתו אפי' הכי משיא לו את בתו. ומשיצ הש"ס משום הא לא ריזין למימר דמותר להשיא את בתו: דגדולה מזו אמרו. בשנכסיו אסורים על המודר אמרנו זון את אשתו: אע"פ וכו' **ואם אמרת וכו'.** פשיטא דמותר דהא לא מהני כלל: לעולם בשנכסי אזי כלה אסורין על החסן. ודקאמרת הרי מוסר לו שפחה לשמשו תריז צבמו בוגרת עסקינן שיכול להשיאו ומדעת עצמה דהואיל ואינו משיא אלא מדעת עצמה לאו הנאה דקא מהני ליה איהו אלא הנאה מועטת: **סניא נמי הכי.** דהנאה מועטת מותרת: המדיר את בנו. מנכסיו אס לא למוד תורה: מוסר. האב למלאות כו' שהנאה מרובה נדר הימנו ולא הנאה מועטת וזו הנאה מועטת היא: **כוס של ציט המרחץ.** הנאה מועטת היא: **למחרותא עזידן.** לצורך עבודה עשויין ולא להתפטס: במאי

בית האבל במערבא אמרי יבום של בית המרחץ: ולא יזון את בהמתו בין כו': תניא יהושע איש עוזא אומר יזן עבדו ושפחותיו הכנענים ולא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה מאי טעמא עבדו ושפחותיו הכנענים למנחרותא עבדן בהמה לפטומא עבידא: **בתנני'** המודר הנאה מחבירו ונכנס לבקרו עומד אבל לא יושב ומרפאו רפואת נפש אבל לא רפואת מומין: **גמ'** במאי

אשתו ומאי קמ"ל רב הונא: ובצמו בוגרת. דלא איהו קמסר לה אלא היא עצמה: ומדעתה. טעמא קא יהיצ למילתיה כלומר מש"ה שרי דהא מדעתה היא דכיון שבגרה שוב אין לאציה רשות בה. אי נמי כי קאמר מדעתה למעוטי דעתו דחתן שאם עשאו שליח לדבר עמה על עסקי נשואין אסור דהא קא מהני ליה: המדיר את בנו לת"ס. האב הדירו שלא יהנה אציו ממנו כדי שלא יתבטל מת"ס: **מוסר הבן למלאות לאציו חבים של מים ולהדליק לו את הנר.** דמסתמא ממילי זוטרי כי הני דליכא זהו בטול למוד תורה לא אדריה. והכי מוכח האי פירושא בתוספתא דבכורות (פ"ו ה"א) דתניא מעשה באחד שהרלה בנו לת"ס והדירו מלעשות מלאכה והתיר לו יוקי צרבי למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר: ירושלמי במס' ציבורים [פ"ג ה"ן] תני המדיר את בנו לת"ס מותר למלאות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יוחנן אף ליקח לו חפצים מן השוק מה פליגין כאן בראש כאן באשה אס היה אדם מסויים עשו אותו כאשה כלומר דאשה ואדם מסויים אין דרכן ליקח חפצים מן השוק ואנן סהדי דאדעתא דהכי לא אדריה אבל איש שאינו מסויים כיון שדרכו לילך בשוק אפי' בהני אדריה: **מוסר להשקות לו כוס של שלום.** כלומר מותר לשמשו בכוס של ציט אבל אי נמי של ציט המרחץ מפני דרכי שלום שהיה דרכן בכך. ומיהו דוקא דהוין האי כוס של מודר דלשמשו בכגון זה בלבד התירו דומיא דאידיך דהמדיר את בנו לת"ס שהתירו לבן למלאות לאציו מים משל אב: **את עבדיו ואם שפוחטיו הכנענים.** י"ל דבמזונות יתרים קאמר ואדר"א קאי וה"ק ההוא שריותא דשרי ר"א בבהמה טמאה דהיינו מזונות יתרים כמו שפירשתי במשנתנו לימיה דאפי' בהמה טמאה לפטומא עבידא ולמוכרה לעובדי כוכבים אבל בעבדיו ושפוחתיו הכנענים מיהא איתיה דאינהו למנחרותא עזידן כלומר לנקר הבית ולתשמיש בלבד. ואיכא דגרסי למנחרותא כלומר שאין עומדין לאכילה אלא לנחירה בעלמא שכשהן מתין מניחין אותן ואין אדם אוכלן: **בתנני'** נכנס לנקרו עומד אבל לא יושב. מפרש בגמרא: **גמ'** אי

לה א מיי פ"ו מהל' מדיס הל' ה סגג לאזין רמב טוש"ע י"ד סימן רנא סעיף ג:
לו ב ג מיי שם הל' ח סגג שם טוש"ע י"ד סימן רנב סעיף א:
לו ד ה מיי שם הל' י סגג שם טוש"ע ס סימן רנא סעיף ב:
ו [מיי] שם הל' דן טוש"ע שם:
לח ז מיי שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ד:

»

פירוש הרא"ש

נפשה לשמים. דלמלאכה קיימא ואינו חושש על פטומה: שאם ירצה מוכרה לעובדי כוכבים. לאכילה וטול דמיה כפייל פטומה: הרי מוסר לו שפחה לשמשו. קא סלקא דעתך בפקטו או בעברה אייז שבדו למוסרה וגם מעשה יתיה שלו: גדולה מזו אמרו זן את אשתו ואת בניו. אע"פ שאינו נהנה מהם כל שכן שמוסר לזון את בתו אס ישאיהו לו: בבתו בוגרת ומדעתה. ואע"פ שמשאיה עליה ואינה עובדת על דעתו שרי: המדיר את בנו לת"ס.

הדירו שלא יהנה ממלאכתו ומשמושו כדי שיהא פניו לת"ס אלא מלאכות קטנות מותר לקבל ממנו כי אינו מנבלות אותו כ"כ מת"ס וי"מ שהדירו אציו שלא יהנה ממנו לפי שלא היה רוצה ללמוד מותר ליהנות מן האב בדברים קטנים הללו: כ"ס של בית האבל. שרגילין לשמות שם כדאמרינן (פסחים ק). כחובות ח: עשרה בוסות צבית האבל ואם האבל מודר הימנו הנאה מותר להוליך שמה יין למנוה קעבדי ולא מני ליה הנאה כל כך לאבל כי מרובים השומים: כ"ס של בית המרחץ. מים חמין כדאמר צפי' כירה (שבת מה). רחץ ולא שמה מים חמין דומה לתור שהסוקיותו מתחון ולא מתפנים והנאה מועטת היא: עבדיו ושפחותיו למנחרותא עזידן. למלאות העין לנכוד ולעמוד לפניו לשמשו ואינו חושש בצפוטן:

הגהות הב"ח

רש"י

(א) גמ' אלא בשנכסי חסן:

»

מוסף רש"י

ובבתו בוגרת ומדעתה. דכיון שאין לאציה רשות בה לא הוי הנאה גמורה וטולי האי לא היה בדעתו להדירו, וגרסינן תניא נמי הכי המדיר את בנו וכו'. כלומר דלהנאה מועטת לא גמר איניש בדעתיה למיסקר עליה בשעת הנדר (ראמ"ה בשמח). המדיר בנו. שהדירו מנכסיו לפי שלא היה עסק בתורה, מותר הבן באלו המעשים שעושה לו אציו, דלא הויה למיסקר עליה בשעת הנדר (ראמ"ה בשמח). המדיר דמיתר מנכסיו, והאי דקמ"ל המדיר את בנו, מילתא דשכיחא קתני (שם).

»

תוספות

הרי מוסר שפחה לשמשו. דס"ד לאיירי בפקטו שניסת על דיו ואת אמרת דמותר להשיא בתו הא פשיטא דאסור: בבתו בוגרת דמדעתה. וקמ"ל אף על גב שהוא מדגדג עמה ומשיא עליה להנשא לו הנחת דבור לא מקרי הנאה: